

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Ert dnr M2022/00841
Vårt dnr R-2022-22

Malmö den 19 september 2022

REMISSVAR: Miljömålsberedningens delbetänkande Sveriges globala klimatavtryck

Avfall Sverige är kommunernas branschorganisation inom avfallshantering. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, cirka 150 tillverkare, konsulter och entreprenörer aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sveriges årsmöte har fastställt ett antal ståndpunkter som är vägledande för ställningstaganden och åtgärder för att utveckla avfallshanteringen och kommunernas roller. Avfall Sverige har bland annat följande ståndpunkter:

- Avfall Sverige anser att avfallshanteringen är en väsentlig del av samhällets infrastruktur och att avfallshanteringen ska ge en god och behovsanpassad service till medborgare och verksamheter.
- Avfall Sverige anser att producenterna har ansvar för utformning och produktion av alla de produkter som sätts på marknaden så att avfallshierarkin uppfylls. Avfall Sverige anser vidare att förorenarens betalningsansvar och principen om producentansvar ska fullföljas.

- Avfall Sverige anser att hållbar design, produktion och konsumtion är viktiga aspekter som påverkar avfallshanteringen. Avfall Sverige anser därför att produkter behöver få en längre livslängd, bli lättare att återanvända och återvinna och vara giftfria när de återvinns.
- Avfall Sverige konstaterar att förslagen avseende Sveriges globala klimatavtryck inte står i strid mot Avfall Sveriges generella ståndpunkter.

2. Generella kommentarer

Avfall Sverige tackar för möjligheten att lämna synpunkter till remissen.

Miljömålsberedningens uppdrag har varit att föreslå en samlad strategi för att minska klimatpåverkan från konsumtion med ambitionen att nå en klimatomfattande hållbar konsumtion på ett kostnadseffektivt och samhällsekonomiskt sätt. De förslag som Miljömålsberedningen lämnar har inte någon direkt koppling till kommunens avfallsansvar enligt 15 kap. 20 och 20 a §§ miljöbalken.

En god och miljöriktig avfallshantering i enlighet med avfallshierarkin är en väsentlig del i att minska klimatpåverkan. Avfall Sverige anser dock att åtgärder som leder till en hållbar design, produktion och konsumtion samt minskade mängder avfall har större effekt för såväl klimatet som för miljön.

Avfall Sverige välkomnar att Miljömålsberedningen i avsnitt 7.14 lyfter fram kommuners och regioners egeninitierade klimatarbete.

3. Specifika kommentarer

Avsnitt 6.3.7 s. 167:

Avfall Sverige välkomnar att EU-kommissionen vill halvera det kommunala avfallet till 2030, och att en översyn av EU:s nuvarande lagstiftning om avfall genomförs ur detta perspektiv. Avfall Sverige delar bedömningen att ett viktigt led i arbetet är att förpackningar som släpps ut på EU:s marknad ska kunna återanvändas eller materialåtervinnas på ett ekonomiskt lönsamt sätt.

EU liksom regeringen behöver dock ha betydligt större fokus avseende krav på det avfall som inte faller under kommunalt ansvar eller producentansvar, dvs. avfall som faller under avfallsinnehavarens ansvar (jfr 15 kap. 11 § miljöbalken). Häri inryms det som brukar benämnas ”verksamhetsavfall”, alltså annat avfall än avfall under nämnda kommunala ansvar och producentansvar. Kommunalt avfall utgör en väldigt liten del i förhållande till verksamhetsavfallet och ytterligare krav och styrmedel behövs för att förebygga detta avfall samt öka återvinningen av det verksamhetsavfall som uppstår.

Avsnitt 6.5 Miljömålsberedningens överväganden och förslag s. 183:

Avfall Sverige delar Miljömålsberedningens bedömning att Sverige inom EU ska arbeta för att förslagen i ekodesignförordningen genomförs. Avfall Sverige har i sitt remissvar angående EU-kommissionens förslag till förordning om ekodesign för hållbara produkter framfört att ekodesignförordningen bör vara en högt prioriterad fråga under Sveriges kommande ordförandeskap i EU. Avfall Sverige har vidare framfört att ekodesignkraven behöver genomföras så skyndsamt som möjligt och säkerställas för de mest miljöpåverkande produkterna först. Avfall Sverige anser att elektriska och elektroniska produkter bör prioriteras – inte bara konsumentprodukter utan även infrastrukturprodukter hos telekombranschen – samt kläder och andra textilier, plastprodukter och byggprodukter.

Avfall Sverige delar också Miljömålsberedningens bedömning att Sverige ska verka för att EU ska ta fram digitala produktpass, spårbarhetssystem och klimatmärkningar för en bred kategori utsläppsintensiva produkter och tjänster utan ökad administrativ börda och att Sverige ska arbeta för att avfallslagstiftningen ses över så att den främjar snarare än hindrar cirkulära och giftfria flöden.

4. Övriga kommentarer – en fossilfri energiåtervinning

För att minska klimatpåverkan behöver produkter och förpackningar ha en sådan kvalitet att de kan återanvändas många gånger, utan risk för människa och miljö. Innan samhället har uppnått detta mål, om det ens är nåbart, fyller energiåtervinning av avfall en viktig funktion. Avfall som uppkommer och som inte är lämpligt att materialåtervinna av miljöskäl, eller som andra aktörer inte ser ett tillräckligt stort värde i att ta tillvara, måste tas om hand för att inte förorena natur och hav. Energiåtervinning kompletterar därför mål om återbruk och materialåtervinning. Förbränningen är i dagsläget nödvändig för att bortföra skadliga ämnen ur kretsloppet.

I ett systemperspektiv innebär energiåtervinning av avfall ett betydligt lägre klimatavtryck än alternativen. För att Sverige ska nå målet netto-noll av växthusgaser till 2045 måste utsläppen av växthusgaser från energiåtervinningen minska.

Plastanvändningen ökar med ca 30 kg per person och år och mindre än 10 procent av plastavfallet blir återvunnet som material - en trend världen över. För att minska andelen fossil plast i avfallet behövs först och främst skarpare styrmedel som begränsar mängden plastförpackningar och produkter av plast som sätts på marknaden. Det finns också teknik för infångning och lagring av koldioxid, CCS Carbon Capture Storage, men det krävs stora investeringar och förändrad lagstiftning.

I Sverige ligger vi i framkant, jämfört med övriga Europa, där i genomsnitt nästan en fjärdedel av det kommunala avfallet läggs på deponi. I Sverige är det mindre än en procent som inte återvinns som material eller energi. Sverige toppar Europaligan i hur mycket energi vi får ut per ton av avfallet. En fossilfri avfallsförbränning kan därför bidra till stabilitet i det känsliga energiförsörjningsnätet. Flera kommunala anläggningar för

energiåtervinning har möjlighet att sätta in CCS-teknik för att neutralisera koldioxidutsläpp från plastavfall, och kan dessutom skapa negativa utsläpp genom att samtidigt avskilja biogen koldioxid från rökgaserna och därmed bidra till att fjärrvärmesektorn blir en kolsänka i linje med Sveriges klimatmål. För det behövs särskilda styrmedel för avfalls-CCS. Avfall Sverige anser därför att en utredning bör tillsättas för att hitta en lämplig utformning på ett sådant styrmedel, framför allt för de negativa utsläppen.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår samhällspolitiska rådgivare Katarina Sundberg, katarina.sundberg@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Lars Stjernkvist
Ordförande

Tony Clark
VD